

TE VEEL KINDEREN ONTSPOREN

- dinsdag 29 januari 2008
- Auteur:

© NO BYLINE

Vandaag leggen de hulpverleners en consulenten van de bijzondere jeugdzorg twee uur symbolisch het werk neer als protest tegen de lange wachtlijsten en de te hoge werkdruk. Een teken des tijds, schrijft Raf De Rycke.

Het probleem situeert zich niet alleen in de bijzondere jeugdzorg. Ook andere sectoren zoals de jeugdpsychiatrie trokken onlangs aan de alarmbel vanwege de tergend lange wachtlijsten van gemiddeld zes maanden voor kinderen en jongeren met acute psychische stoornissen. Ongeveer twintig procent van de kinderen lijdt aan een psychische aandoening zoals depressie, autisme, ADHD, schizofrenie, anti-sociale gedragsstoornis... Dat is een verdubbeling in tien jaar tijd. Maar ook buiten de zorgsector horen we alarmsignalen zoals een tekort aan plaatsen in jeugdgevangenissen om het hoofd te kunnen bieden aan de toenemende jeugddelinquentie.

Bij dit alles rijzen nogal wat vragen. Wat loopt er eigenlijk mis? Schieten de bevoegde overheden tekort op het vlak van middelen voor hulpverlening aan en detentie van kinderen en jongeren? Hoe komt het toch dat kinderen en jongeren steeds meer te maken hebben met psychische en sociale problemen?

Hoewel de laatste jaren lovenswaardige overheidsinspanningen werden geleverd (opvoedingswinkels, bijkomende bedden voor forensische jeugdpsychiatrie...), zal er de komende jaren nog heel wat meer werk aan de winkel zijn. En dat zal de maatschappij handenvol geld kosten. Kinderen en jongeren kwaliteitsvol behandelen en in uitzonderlijke omstandigheden jongeren tijdelijk afzonderen van de maatschappij is zeker een verder te bewandelen spoor. Maar daarnaast moeten de echte oorzaken opgespoord en fundamenteel aanpakt worden. Het heeft geen zin om alleen aan symptoombestrijding te doen.

De echte oorzaken hebben te maken met ontwrichte gezinnen, een tekort aan ouderliefde tijdens de eerste kinderjaren, een algemene vervaging van fundamentele normen en waarden zoals duurzaamheid en gemeenschapszin. Kinderen en jongeren hebben ook meer mogelijkheden dan vroeger om te ontsporen door de negatieve invloeden van internet, geweld op televisie, een meer verspreid drugsgebruik, te grote materiële welvaart...

Hoe kunnen we onze kinderen minder kwetsbaar maken? Op de eerste plaats heeft onze maatschappij behoefte aan stabiele gezinnen. De gemiddelde duur van een partnerrelatie ligt momenteel beduidend lager dan de gemiddelde tijd die nodig is om kinderen normaal op te voeden. Het gezin is en blijft één van de hoekstenen van de maatschappij. Een gelukkig huwelijksleven houdt in 'liefde ontvangen', maar ook 'liefde geven'.

We moeten terug naar duurzame en kwaliteitsvolle relaties, gedragen door ouders en kinderen, de scholen, het verenigingsleven... Een gezinsflexibele arbeidsorganisatie kan hiertoe bijdragen, maar is onvoldoende. Waarom niet vanuit een solidariteitsbenadering meer financiële stimuli geven aan ouders die uitdrukkelijk kiezen voor de opvoeding van hun kinderen in plaats van een professionele loopbaan?

Verder moeten ouders, leerkrachten en opvoed(st)ers de jeugd overtuigen dat een aantal fundamentele waarden en normen geen verouderde taboes zijn, maar mensen helpen om een gelukkig leven op te bouwen. Centraal hierbij staat de juiste invulling van geluk. Veel mensen willen hun geluk zelf gaan bepalen door het te kopen of door op zoek te gaan naar een soort geluksmachine. Geluk wordt veel te veel kwantitatief benaderd - mensen laten hun geluk afhangen van hoeveel materiële goederen ze zich kunnen aanschaffen. Als gevolg van de steeds maar toenemende welvaart stijgt ook het aantal bevredigingsmiddelen. De kans op het verwerven van geluk neemt schijnbaar toe, maar over hoe meer bevredigingsmiddelen mensen kunnen beschikken, hoe meer nieuwe behoeften er ontstaan. Op die manier worden net zoals de volwassenen ook de jongeren onbewust meegesleurd door een krachtig mechanisme van behoeftevermenigvuldiging en behoefteschepping.

In de opvoeding moet aan de jongeren de boodschap worden gegeven dat echt geluk gepaard gaat met overgave, met inspanning en met vertrouwen. Het is kwestie van de welvaart positief aan te wenden als een soort hefboom voor menselijke bevrijding en ontplooiing. Door zo te handelen krijgt de economie een andere invulling. Het doel van economie blijft niet langer beperkt tot de groei van materiële middelen, maar ook de kunst om zorgzaam middelen en waarden af te wegen. De voorbeeldfunctie van ouders, leerkrachten en opvoed(st)ers mag hierbij niet ontbreken. Hopelijk krijgen we hierbij steun van de overheid. Nog meer gezinsvriendelijke maatregelen naast het aanreiken van een moreel kader kunnen het roer helpen omgooien. Is de senaat niet de aangewezen plaats voor een meer systematische politieke reflectie over dit thema?

Dit tweesporenbeleid kan een rem betekenen op de vraag naar steeds meer middelen voor de zorgsector en justitie en zo bijdragen aan een maatschappij waar kinderen en jongeren zich gelukkig voelen.

Raf De Rycke is de afgevaardigd bestuurder van de Broeders van Liefde

www.fracarita.org